

ת"פ 55985/09/11 - מדינת ישראל נגד רפאל ברוך סיטון

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 55985-09-11 מדינת ישראל נ' סיטון
בפני כב' השופטת הדסה נאור

בעניין: מדינת ישראל ע"י ב"כ עו"ד גל יורמן

המאשימה

נגד

רפאל ברוך סיטון ע"י ב"כ עו"ד ענבל מטס

הנאשמים

הכרעת דין

1. מעשה שהיה כך היה.

בתאריך 25.2.09 הוציאה חברה בשם "חברת הניהול קניון שבעת הכוכבים בע"מ", שיק ע"ס 400 ₪ שמספרו 0009958, לפקודת "י. שטרן הנדסה (1989) בע"מ" (להלן: "**השיק**").

עובר לתאריך 24.3.09, במועד מדויק שאינו ידוע למאשימה ובדרך שאינה ידועה, שונו שלא כדין פרטי השיק, כך ששם המוטב שונה ל"סברס יבוא ושיווק חומרי ניקיון וכלים חד פעמיים בע"מ", סכום השיק שונה לסך של 87,700 ₪ והתאריך שונה ל-20.3.09.

עובר לתאריך 24.3.09 קיבל לידי הנאשם, שהינו מבעלי חברת "סברס יבוא ושיווק חומרי ניקיון וכלים חד פעמיים בע"מ" (להלן: "**החברה**"), את השיק והפקידו, בתאריך 24.3.09, בחשבון ע"ש החברה, בסניף בנק המזרחי בבני ברק (להלן: "**החשבון**").

לאחר הפקדת השיק ביצע הנאשם שלוש משיכות מזומן מהחשבון, על פי הפירוט הבא: שתי משיכות, האחת ע"ס 3000 ₪ והשנייה ע"ס 21,000 ₪ בתאריך 25.3.09, ומשיכה אחת ע"ס 70,000 ₪ בתאריך 29.3.09.

כשבוע לאחר הפקדת השיק, בתאריך 31.3.2009, הוגשה תלונה, בגין זיוף השיק, על ידי חברת הניהול קניון שבעת הכוכבים בע"מ וכשבועיים לאחר הפקדתו הודיע הבנק לנאשם כי השיק מזויף.

2. על סיפור המעשה עד כאן, כפי שהוא תואר לעיל, לא חולק הנאשם.

הנאשם חולק על קיומו של היסוד הנפשי, הנטען בכתב האישום המונח לפניו, לפיו קיבל את השיק, השתמש בו והפקידו בבנק, בידיעה שהוא מזויף ומכאן כי קיבל את הכסף תמורת השיק במרמה והשתמש בו לצרכיו הפרטיים.

3. על פי **גרסת הנאשם**, בקליפת האגוז, הוא עצמו היה קורבן של תרגיל עוקץ, לאחר שאדם, עמו התיידד, במהלך עבודתו כקצב בחנות בשר, ואשר הציג עצמו בפניו בשם דוד מזרחי (להלן: "דוד") הציע לו לפתוח עסק משותף - תחילה מדובר היה בחנות בשר ובהמשך כשהעסק של הבשר לא יצא לפועל הציע לו לפתוח עסק של חומרי ניקיון וכלים חד פעמיים, שייקרא "סברס".

בהנחייתו ובעצתו של דוד, לאחר שהלה אמר לו **"שהוא לא יכול לפתוח עסקים כי מס הכנסה יושב עליו"**, פתח את העסק ורשם אותו על שמו, בתאריך 24.2.09, ברשם החברות ובתאריך 15.3.09 פתח חשבון בנק, בבנק המזרחי, על שם "סברס", וקיבל 3 פנקסי שיקים, כשהוא בעל זכות המשיכה הבלעדי בחשבון והזכות לביצוע פעולות בחשבון מסורה רק לו.

לחשבון זה הפקיד את השיק, אותו קיבל, לדבריו, מדוד, כשלבקשת האחרון משך לאחר 3 ימים את סכום השיק במזומן והעבירו לידי דוד, אשר מצדו השאיר לו 10,000 ₪ **"כדי שיהיה לי להתחלה"**.

לטענת הנאשם, אפוא, הוא עשה כל שעשה בתמימות, ללא מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, לאחר שרומה בעצמו על ידי דוד, בו האמין ובטח.

המחלוקת אם כן מצומצמת לקיומו של היסוד הנפשי שבעבירה - יסוד שהוא מרכיב מרכיבי העבירה, כשאין מחלוקת לגבי קיומו של היסוד הפיזי - במשמע, מודעותו של הנאשם לעובדה שהשיק אותו הפקיד בחשבון, ומשך את תמורתו במזומן - הינו מזויף.

4. מאחר שבהוכחת קיומו של היסוד הנפשי עסקינן, קרי: בהוכחת המחשבה הפלילית, יסוד שהוא בדרך כלל בידיעתו הבלעדית של הנאשם, **"ואין כל אפשרות לחדור לצפונות ליבו של האדם ולגלות מה התרחש בו שעה שעבר את העבירה, ניתן להיזקק בעניין זה ל"חזקת המודעות" (PRAESUMPTIO DOLL) לפיה:**

"אדם מודע, בדרך כלל, למשמעות התנהגותו, מבחינת טיבה הפיזי, קיום

נסיבותיה ואפשרות גרימת התוצאות הטבעיות שעשויות לצמוח ממנה".

[ש"ז פלר, יסודות דיני עונשין (1984) חלק א', עמ' 542-546].

המדובר בחזקה עובדתית בלבד אשר אין לה כוח הוכחתי עצמאי המוקנה מכוח החוק. עובדת היסוד עליה מבוססת החזקה היא נסיון החיים. ניתן להיעזר בה ככלי עזר הוכחתי, אולם קביעת הממצא לעניין

המחשבה הפלילית תלויה בנסיבות הענין ובחומר הראיות של כל מקרה, ומובן שחזקה עובדתית זו ניתנת לסתירה." (כב' השופט ד. לויין בע"פ 3644, 3398, 3124/91 - סמי כהן ואח' נ' מדינת ישראל, פד מז(3), 406 - פסקה 15).

5. לאור כללים אלה נבחן את גרסת הנאשם מבחינת סבירותה, הגיונה ומהימנותה והאם עמד הנאשם בנטל לסתור את "חזקת המודעות".

הבחינה תעשה תוך ניתוח גרסת הנאשם והתנהלותו מרגע היכרותו עם דוד, כטענתו, ועד למועד חקירתו הראשונה במשטרה בתאריך 16.8.10, כשנה וחמישה חודשים לאחר משיכת סכום השיק מחשבון הבנק של החברה.

6. נסיבות ההיכרות עם דוד והמיזם העסקי המשותף:

על אופן ההיכרות ביניהם סיפר הנאשם שיום אחד הגיע דוד לחנות הבשר בה עבד כקצב, ראה אותו חותך בשר ואמר לו, לדבריו "שמתאים לקחת אותי לעסק שלו כי אני עובד מקצוען ולקח את הטלפון שלי".

עד כאן לכאורה הסיפור הגיוני, אדם מגיע, מתרשם ממקצועיותו כחותך בשר ומבקש לקחת אותו לעבוד בעסק שלו - חנות בשר. אך כאן חלה תמורה בעלילה. כבר למחרת התקשר אליו דוד ואמר לו "שבסוף העסק של הבשר לא מסתדר אבל הוא חשב על עסקים אחרים שאני יכול לעשות בהם הרבה כסף".

כך סתם, אדם שלא הכיר - בו פגש לדבריו סה"כ כ-10 פעמים בלבד ואשר אודותיו לא ידע "שום פרט, לא יודע איפה הוא גר או הטלפון שלו, אין לי תמונה שלו[...] הוא מסר לי את השם דוד מזרחי ומספר ת.ז. שלו שבדיעבד התברר שמדובר במספר טלפון" - מציע לו לעשות עמו עסקים, מבלי שיש לו כל ידע מוקדם לכך, או אמצעים להשקעה, ללא כל הכשרה לניהול עסק בכלל ועסק של חומרי ניקיון וכלים חד פעמיים בפרט? מה מצא בו, אותו אדם זר, חוץ מחותך בשר מקצוען, שיהיה בעל ערך מוסף להיכנס עמו לעסקים?

והנאשם, הוא אינו שואל שאלות, גם לא כשאותו אדם, דוד שמו, אף מורה לו לפתוח את החברה ואת חשבון הבנק על שמו כי הוא עצמו "לא יכול לפתוח עסקים כי מס הכנסה יושב עליו".

האם כבר בשלב זה, על פי תיאורו של הנאשם, לא היה צריך להידלק לפניו אור אדום הקורא עצור? האם לא ניתן לומר שאור הפרוז'קטור האיר על התנהלות בעייתית של אותו דוד, אם אכן היה אדם כזה, וקרא לברוח מפניו?

הנאשם עצמו, בחקירתו הנגדית, כשנחקר על חוסר הסבירות בגרסתו לגבי הקשר שלו עם דוד, כפי שתיארה, ציין כי "המשפחה שלי באמת הזהירה אותי, אמי במיוחד כי[...] יש לה אינטואיציה בקשר לאנשים, לא שהיא ראתה רק מהסיפורים[...] היא אמרה לי שלא כדאי שאכנס לדברים כאלה[...] ושזה פיזי מדוי בשבילי".

האם, כמובן, לא הובאה כעדת הגנה לתמוך בגרסת הנאשם על כך שידעה שהוא נכנס לעסק מפוקפק עם דוד וכי הזהירה אותו מפני הקשר העסקי עמו.

בעדותו בבית המשפט ניסה הנאשם להסביר מה הובילו בסופו של יום להיגרר אחר ההצעות של דוד, שעל פניהן היו, כאמור, על פי תיאורו, בלתי סבירות. לצורך כך הציג את דוד כדמות המקרינה ומשדרת אמינות ויוקרה. וכך שזר את דבריו, בעדותו בבית המשפט, בתיאורים המפליגים בשבחו "[...] **מאד התרשמתי מהבנאדם** [...] **הוא בא עם רכב מפואר, הוא היה נראה לי מאד נורמטיבי, אינטליגנטי** [...] **הבנאדם נראה לי נורמטיבי לחלוטין**".

תיאור זה סתר את התיאור שמסר הנאשם בחקירתו במשטרה, משום שלא התאים לתזה אותה הציג בבית המשפט, לגבי החזות המשכנעת של דוד. וכך תיאר אותו שם "**הוא בערך נראה בן 37 קרח גוון עור בהיר אדמדם נראה כמו אשכנזי ואין לו מבטא זר, אבל הוא נשמע כמו ערס**".

כשהתבקש על ידי ב"כ הנאשם להתמודד עם התיאור השונה, מסר תיאור שהוא כולו שעטנז "**בהתחלה שאותו דוד הגיע אליי, נזכרתי שהגיע אליי עם רכב פאר. הגיע אליי עם חולצה של דולצ'ה גבאנה, אותו אדם נראה סופר אינטליגנט וסופר נורמטיבי, ורק אחרי כמה פגישות, אותו אדם התחיל להגיע עם נעליים של ערסים וחולצת טריקו**".

יש בתשובה זו יותר מאשר לגרום להרמת גבה ולתהות, האם נראה דוד כמו ערס או נשמע כמו ערס? - תלוי לאיזה מהתיאורים מתייחסים. אבל ישנה שאלה רצינית הרבה יותר, אם הבחין הנאשם בשינוי כה קיצוני בהופעתו של דוד האם לא היה בכך כדי לעורר אצלו מחשבה נוספת על טיב האדם והקשר עמו?

אולם, כפי שהמשיך וסיפר הנאשם, כל אלה היו בעיניו פרטים שוליים, העיקר בעיניו הייתה האפשרות לעשות "הרבה כסף", כפי, שלדבריו, הובטח לו על ידי דוד שאמר לו "**שהעסק הזה יכול לעבוד עם מפעלים רבים ולעשות הרבה כסף**".

וכיצד לדבריו שוכנע בפוטנציאל הרווח הגדול הגלום בשותפות עם דוד? גם כאן מסתבך הנאשם בתשובותיו.

בתשובה לשאלת החוקר במשטרה אישר כי לא פתח תיק במע"מ או במס הכנסה כי "**הכול מהתחלה היה בולשיט אחד גדול, הייתי מסנוור מה-10,000 ₪, הייתי בתקופה קשה ולמרות שהמשפחה שלי הזהירה אותי לא שמעתי להם והמשכתי איתו**".

תשובה זו מעוררת כמה תהיות:

הראשונה - מעדותו למדנו כי עובר לפתיחת החברה ברשם החברות ופתיחת חשבון הבנק לא סוכם בינו לבין דוד על קבלת סכום זה ובחקירתו הנגדית סיפר שרק "**אחרי הפריטה של השיק, הוא מאד הפתיע אותי שנתן לי פתאום 10,000 ₪. לא דיברנו על זה בכלל והוא היה אמור להביא לי כסף שבועיים אח"כ ופתאום הפתיע אותי עם 10,000 ₪**". - אם כן, מה הקשר בין הסכום שקיבל לכך "שסנוור" מסכום זה, עד כי איבד את

שיקול דעתו ונכנס לעסק עם דוד, כשברור שנכנס לעסק לפני קבלת הכסף או אף ידיעה על האפשרות שיקבלו.

השנייה - מתייחסת למצבו הכלכלי של הנאשם באותה תקופה. הנאשם סותר עצמו שוב ושוב ביחס לשאלה מה היה מצבו הכלכלי בטרם נקשר בעסק עם דוד - האם היה בחובות או בקשיים כלכליים שבגינם "סונוור" מהאפשרות להרוויח כסף, או שמא היה במצב כלכלי טוב.

באותה חקירת משטרה, שבה מסר שסונוור על ידי הכסף, לאחר שהוטח בו שהוא משקר ומעולם לא התכוון לפתוח עסק אמיתי וכל הסיפור היה במטרה לקבל כסף על שיק שזייף, הגיב, כהאי לי שגא "זכותך לחשוב ככה אבל זה לא נכון, אני הייתי עובד בעבודה מסודרת, אני עובד טוב, הייתי מרוויח טוב". בניסיון ליישב את הסתירה בין אמירתו זו עם אמירתו הקודמת כי סונוור מה-10,000 ₪ שקיבל מדוד, נזכר שבאותה תקופה נכנס להתגורר בשכירות "והמצב הכלכלי שלי היה על הפנים וחשבתי שזה נפל עלי משמיים".

בחקירתו הנגדית בבית המשפט התבקש שוב להתייחס למצבו הכלכלי באותה תקופה והפעם שוב, על פי שיטתו, נתן תשובה המנסה ליישב בין כל גרסאותיו "המצב הכלכלי שלי היה טוב, לא היו לי חובות. הוא קצת התערער כשעזבתי את הבית של אמא והלכתי להשכיר דירה באור יהודה". כשבתגובה לכך שבחקירתו במשטרה אמר שמצבו הכלכלי "היה על הפנים" אמר "אז קראתי לזה על הפנים. אין אצלי באמצע, כי היו לי הוצאות, קניות רהיטים וכו'".

השלישית - כיצד חשב הנאשם שהעסק אמור להניב רווחים כשהוא היה מודע לכך שלא נערך בינו לבין דוד כל הסכם כתוב, שלעסק לא היו ספקים או מחסנים, שלא נרכשו מוצרים ושלא הועסקו עובדים או רואיינו עובדים פוטנציאליים. לדבריו הוא היה אמור להיות "בעל החברה, שיהיה לי עסק משלי, משרד משלי, אני לא יודע כמו כל בנאדם שמנהל עסק", כאמור ללא כל השקעה על ידו או ידע מיוחד שווה ערך להשקעה כספית.

על פי גרסתו, העסק היה אמור לשווק סחורה ממחסן "אבל בחיים לא שכרנו משרד או מחסן...] באופן מעשי, לא שכרנו לא מחסן ולא כלום...] הוא היה אמור לשכור מחסנים, הוא היה אמור לקנות סחורה ולמכור אותה לאנשים. בפועל הוא לא שכר כלום...]"

7. התנהלותו של הנאשם לאחר שנודע לו שהשיק מזויף:

הנאשם הוסיף וסיפר כי לאחר שמסר לדוד את תמורת השיק במזומן, והלה בנדיבות לב הותיר בידו 10,000 ₪, "הוא נעלם" ומאז הוא לא מוצא אותו.

על פי גרסתו, כשבועיים וחצי לאחר משיכת תמורת השיק המזויף מסרו לו בבנק שהשיק שהפקיד בחשבון החברה מזויף, לכן התקשר אל דוד שענה לו שהכול בסדר והשיק אינו מזויף ומאותו יום לא הצליח להשיגו יותר.

עוד סיפר הנאשם הן בהודעתו במשטרה והן בעדותו בבית המשפט כי שניים מפנקסי השיקים של חשבון החברה,

שקיבל מהבנק, נגנבו מביתו. בהודעתו במשטרה העלה חשד שאלה נגנבו על ידי דוד בעת ששהה בביתו ובעדותו בבית המשפט כבר הביע ביטחון שדוד הוא שגנב לו אותם.

כך או כך, על פי גרסתו, לאחר שהפנקסים נגנבו מביתו, כשלא ברור האם לפני או אחרי שנודע לו שהשיק שהפקיד בחשבון החברה מזויף, התקשרו אליו אנשים שונים וחברות שונות, כשבעדותו בבית המשפט אף הוסיף שהשיקים הגיעו לידי גורמים בשוק האפור, והתלוננו בפניו שהשיקים חוזרים, אף שלטענתו הוא עצמו לא משך אף שיק מהחשבון ומכאן שלא מסר שיקים לאותם גורמים שהתקשרו אליו.

בשלב זה, אם נלך לשיטתו של הנאשם ונקבל גרסתו, ניתן היה לצפות שהנאשם ירוץ להתלונן במשטרה נגד אותו דוד שהונה אותו וסיבך אותו עם נושים, במקום ההבטחות שנתן לו להפכו לאיש עסקים מצליח.

אך לא כך פעל הנאשם, הוא נמנע מלפנות למשטרה. ומה ההסבר שסיפק לשאלת ב"כ המאשימה, בחקירתו הנגדית בבית המשפט, לסיבת הימנעותו לפנות למשטרה: **"כי אני בתקופה הזו, של כל מה שקרה, זה הכניס אותי לבלגן, אף פעם לא הייתי במצב של פרונויות, ששוק אפור רודף אחריי, באותו רגע הייתי אובד עצות, לא ידעתי מה לעשות, קיבלתי איומים רבים על חיי, כך שלא היה לי פנאי למשטרה. תפסתי את עצמי, הלכתי לשדה התעופה, קניתי כרטיס ונסעתי להולנד[...]. לא היה לי זמן בכלל לחשוב על הצד של המשטרה כי פחדתי על החיים שלי".**

לא למותר לציין, שהנאשם גם לא התלונן נגד רודפיו מהשוק האפור, לא מיד כשהתחילו להגיע אליו דרישות לתשלום, גם לא כשהגיע לחקירה במשטרה כשנה וחצי לאחר שנודע לו, על פי גרסתו, שרומה ונעקץ, כשלמעט אמירה סתמית ששוק אפור רודף אחריו, לא הצביע על גורם ספציפי, לא הצביע על שיקים שחזרו, לא הציגם - לא בפני המשטרה אף לא בפני בית המשפט - ולא מסר אותם לבדיקה כדי להוכיח את טענתו שלא נרשמו על ידו. כל זאת אף שעלה מעדותו של עד ההגנה עו"ד יעקב שיינדרוף (להלן: **"עוה"ד"**), שבתאריך 4.2.10 ליווה את הנאשם לתחנת המשטרה לצורך הגשת תלונה, לאחר שלדבריו סיפר לו הנאשם כי הוא נרדף על ידי נושים, שקיבלו שיקים מחשבון החברה וחזרו מהעדר כסוי, - כשרק בשוליים סיפר לו על השיק המזויף, שלא היווה את עיקר הסיפור - וכי הנאשם התבקש, ע"י המשטרה, להמציא חומר זה לצורך פתיחת חקירה בעניין השיקים שנמשכו והופצו, לטענתו, ע"י דוד.

לא זאת אף זאת, מעיון בתדפיס חשבון הבנק ניתן ללמוד שהשיק הראשון שחזר היה בתאריך 28.4.09, ורק כחודש מאוחר יותר חזרו 3 שיקים נוספים, קרי: השיק הראשון חזר רק כשבועיים לאחר שהתקשרו אליו מהבנק ומסרו לו שהשיק שהופקד על ידו בחשבון החברה מזויף, עוד לפני, שגורמים שונים החלו לרדוף אחריו בגלל שיקים שחזרו, ובכל זאת לא מצא לנכון לפנות לעזרת המשטרה ולהתלונן נגד דוד, על שהונה אותו ונתן לו להפקיד שיק מזויף ואף לא נטען על ידו שהודיע לגורם כלשהו בבנק, מיד בהזדמנות הראשונה שקיבל את השיק מאחר ואת הפרטים הידועים לו אודות האחר.

גם מהמועד בו חזר השיק הראשון ועד ליציאתו את הארץ בתאריך 28.6.09, למשך כ-5 ימים, כפי שעולה מתדפיס היציאות והכניסות, לא ראה לנכון לפנות למשטרה להגיש תלונה, לא על השיק המזויף ולא על הפצת שיקים ללא כסוי מהחשבון על ידי דוד, שלטענתו גנב מביתו שניים מפנקסי השיקים שקיבל מהבנק.

יתרה מכך טענתו כי לא היה לו פנאי להגיע למשטרה כי ברח להולנד, או כדבריו "הלכתי לשדה התעופה, קניתי כרטיס ונסעתי להולנד", לא מתיישבת עם תדפיס הכניסות והיציאות שלו מהארץ בין התאריכים 26.3.09 - 15.7.11.

על פי התדפיס בתקופה זו יצא הנאשם את הארץ וחזר לא פחות מ- 12 פעמים, כשבדר"כ מדובר היה ביציאות לתקופות קצרות, כשלעיתים שהה בארץ בין יציאה ליציאה אף מספר חודשים.

במהלך אותה תקופה "הצליח" להגיע לחקירת המשטרה, בתאריך 16.8.10 לאחר שנמסרה לו, בשדה התעופה בעת שחזר מחו"ל, הודעה שהוא דרוש לחקירה ואף לפנות סמוך לתאריך 4.2.10 לעוה"ד ולהגיע יחד עמו לתחנת המשטרה.

בתחנת המשטרה, כך עפ"י עדותו של עוה"ד, התבקש הנאשם, ע"י השוטר שנפגש עמו, להביא "צילום שיקים, היכן הופקד כל שיק, דוגמאות כתב יד על גבי טופס של מז"פ שהוא מסר לנו, 20 דוגמאות חתימה, דוגמאות שיקים ותדפיסי בנק", אך הוא בחר, מטעמיו הוא, שלא להגיש תלונה, לא למלא אחר דרישות השוטר לצורך הגשת תלונה ואף לנתק את הקשר עם עוה"ד, לפחות ככל שהדבר היה קשור בהגשת התלונה, למרות המלצתו שימשיך במאמציו להשיג את החומר מהבנק לצורך הגשת התלונה, עד שבתאריך 31.10.10 שלח האחרון לנאשם מכתב על הפסקת ייצוגו.

כאמור, גם לאחר שכבר נחקר תחת אזהרה בחשד לקבלת דבר במרמה, זיוף במטרה לקבל דבר, שימוש במסמך מזויף וגניבה, לא טרח להמציא את הראיות להוכחת חפותו, ולהגשת תלונה נגד דוד, כפי שהתבקש על ידי השוטר במפגש שהתקיים במשטרה בנוכחות עוה"ד.

התנהלותו זו אינה מתיישבת עם תחושת חפות, אלא עם חשש שכל גרסתו תתנפץ בפניו, אם ייבדק החומר שהתבקש להמציא.

8. טענות ההגנה בדבר מחדלי חקירה:

ב"כ הנאשם בסיכומים סדורים ובהירים ולרגע אף משכנעים, טענה כנגד התנהלות המשטרה בחקירת האירוע ולמחדלי חקירה שפגעו בהגנת הנאשם.

לטענתה, המשטרה אספה את כל הראיות הקשורות בזיוף השיק, הפקדתו ומשיכת תמורתו, ומנגד לא עשתה כל פעולה לאיתורו של דוד, לאחר שהנאשם בחקירתו טען שכל פעולות הזיוף והרמייה נעשו על ידי "דוד מזרחי" והוא עצמו נפל קורבן למעשי העוקץ של דוד, כשאלו כוונו גם כלפיו ופגעו בו.

צינתי כי יש באמור בסיכומים, לגבי מחדלי החקירה, כדי לשכנע לרגע, כי בחלוף הרגע מתברר שהכשל בטיעון זה נעוץ ראש וראשון בהתנהלותו של הנאשם.

אם אכן, כטענת הנאשם, האשם לזיוף השיק רובץ לפתחו של אחר, שבשמו נקב בחקירתו במשטרה, היה עליו לדווח על כך למשטרה מיד לאחר שנודע לו כי הונה על ידי אותו אדם, למסור למשטרה את כל הפרטים שהיו הידועים לו עליו, על מנת שהמשטרה תפעל לאיתורו. אך לא כך נהג הנאשם, כפי שפורט בהרחבה עד כאן, ורק כשנה וחצי לאחר שנודע לנאשם, לטענתו, כי השיק שהפקיד בחשבון החברה הינו מזויף מסר את גרסתו לראשונה למשטרה וגם זאת רק לאחר שהוזמן לחקירה באזהרה בחשד לזיוף השיק וקבלת תמורתו במרמה.

גם לאחר שכבר שנחקר ומסר את גרסתו ובה תיאור כללי של אותו דוד, לא מסר פרטים מדויקים ואף לא פעל כדי לסייע לאיתורו.

ב"כ המאשימה הפנתה לנאשם, בחקירה הנגדית, שאלה המתייחסת למחדלו להביא למשטרה מסמכים מחברת אורנג', המעידים על הזמנת קווי טלפון ניידים ע"ש החברה, על אף שהבטיח, במהלך חקירתו, לנסות להשיגם ולחילופין ביקשה לדעת מדוע לא חזר למשטרה והודיע להם שלא עלה בידו לעשות כן.

בתגובה סיפק הנאשם תשובה מתחמקת "לא יודע, הייתי בתקופה מאד מבולבלת. ניסיתי להשיגו בעצמי וחשבתי כמה פעמים לקחת חוקר פרטי, אבל בגלל שזה עולה הרבה מאד כסף, החלטתי לוותר על זה. סמכתי על משטרת ישראל שימצאו אותו".

אבל השאלה שצריכה להישאל היא הרבה יותר עמוקה וצריכה להתמקד במועד מסירת האינפורמציה על קיומו של דוד במשטרה.

על יסוד מה סבר הנאשם שבידי משטרת ישראל האפשרות לאתר את הנאשם, האם פנה למשטרה בבקשה שתסייע לו באיתורו? לא ולא! רק במהלך חקירתו, לאחר, שכאמור, הוזמן לחקירה בחשד לזיוף השיק וקבלת הכספים במרמה, העלה לראשונה, בפני המשטרה, את שמו של דוד, כמבצע העבירה - ואינני מתעלמת מפנייתו, יחד עם עוה"ד למשטרה, כחצי שנה קודם לכן. אלא שאז זנח את תלונתו, לאחר שיחה שקיימו השניים עם איש משטרה שהנחה אותם כיצד לפעול. כשיש לשים לב שגם פנייה זו נעשתה בעבור כשנה מיום שלדבריו התקשרו אליו מהבנק והודיעו לו שהשיק מזויף.

יתרה מכך, ב"כ הנאשם קובלת על כך שהמשטרה לא איתרה את דוד, על פי הסימנים שנתן בו הנאשם, ובהם: נראה בן 37 (התרשמות כל כך מצומצמת ומדויקת של הגיל) היותו קרח, גוון עור בהיר אדמדם, נראה כמו אשכנזי ונשמע כמו ערס, עם אזיקון על רגלו, ללא מספר תעודת זהות, כתובת, או מספר טלפון (מסר מספר טלפון שהתברר כשגוי ושייך לאדם תמים שאינו קשור כלל ועיקר לאירוע) - סימנים שעל פניהם אינם יכולים להביא לאיתורו של אדם כלשהו.

לא זאת אף זאת, בחקירתו הנגדית הצהיר הנאשם שהתברר לו **"שזה בכלל לא שמו האמיתי, ולא מס' הת.ז. אין לי מושג מה שמו האמיתי"** - אם זה אף לא שמו האמיתי על מה נלין על המשטרה שלא הצליחה לאתרו.

הנאשם, בתשובה לשאלת ב"כ המאשימה, הצביע על השוטר, אליו הגיע יחד עם עוה"ד, כעל המקור להבנתו שדוד מזרחי אינו שמו האמיתי של מי "שעקץ אותו", לאחר שלדבריו אותו שוטר ערך בירור **"על אותו דוד מזרחי"**

ואמרו לי שיש דוד מזרחי אבל הוא לא מי שאני מחפש".

ראוי רק לציין שעוה"ד, שהיה עם הנאשם בתחנת המשטרה, לא מאשר את גרסת הנאשם לפיה ערך השוטר בירור כלשהו לגבי זהותו של דוד מזרחי והנאשם עצמו במקום אחר במהלך חקירתו, בתשובה לשאלת ביהמ"ש מדוע לא הגיש תלונה באותו מעמד השיב "לא זוכר מדוע לא הגשתי תלונה באותה הזדמנות. לא יודע מה היה במשטרה באותו רגע".

לא רק שהנאשם אישר שהשם שמסר אינו נכון והוא כנראה יודע על מה הוא מדבר, הוא גם עשה כל מה שניתן כדי להטעות את החוקרים על מנת שלא יגיעו לזהות המקור ממנו קיבל את השיק המזויף, כבר במסירת מספר טלפון שגוי, אף אם בסיפורה אחת, כטענתו, כבר במעמד חקירתו במשטרה, ולא עשה דבר כדי לתקן את הטעות או כדי להקל על המשטרה באיתורו של האדם האחר, כשדבריו לא שמר את מספר הטוקמן שהיה לו או את מספר תעודת הזהות שמסר לו ושלדבריו התברר לו בדיעבד שמדובר במספר טלפון - עובדה שעד סוף חקירתו לא הובן ולא הוברר מהיכן שאב נתון זה.

התנהגות זו מתיישבת עם מטרה למנוע מהמשטרה לברר את נסיבות קבלת השיק על ידו.

9. לסיכום, התרשמתי שהנאשם עשה כל מאמץ, הן במהלך חקירתו במשטרה והן בתשובותיו לשאלות ב"כ המאשימה כדי לזרות חול בעיני שומעיו, במתן גרסאות סותרות הן לגבי זהות האדם שכביכול "עקץ אותו", הן לגבי מספרי הטלפון בהם ניתן היה אולי להשיגו.

התנהלותו של הנאשם, מרגע הפקדת השיק המזויף, עובר דרך פניית הבנק אליו שמדובר בשיק מזויף וכלה בחוסר שיתוף הפעולה עם המשטרה - הן באי הגשת תלונה במועד והן מרגע חקירתו ומסירת גרסתו - כמו גם העובדה שלא עשה כל מאמץ להחזיר ולו את ה-10,000 ₪, שלדבריו קיבל מדוד כחלק מתמורת השיק, מצביעה על גרסה בלתי אמינה ושקרית, לגבי נסיבות קבלת השיק ומודעותו להיותו מזיף, במטרה לחלץ עצמו מציפורני החוק.

גם הניסיון לגייס את חברו הטוב משה עזרן, שלדבריו אף הוא נפל קורבן ל"עוקץ" של דוד, באותה שיטה, לא צלח. כל מאמציו להביאו לעדות, חרף מספר דחיות שניתנו לו לצורך כך כשלו.

הטלת האחריות לאי חקירתו של עזרן על ידי המשטרה, אין בה ממש, במיוחד בהתחשב בכך שלא היה בחקירתו כדי לקדם את החקירה ולהוביל למציאתו של דוד, כפי שעלה מעדותו של הנאשם עצמו, כשלדבריו גם למשה עזרן אין פרטים אודותיו.

גם עדותו של עוה"ד שהובא כעד הגנה לא יכולה לסייע להגנת הנאשם. גם אליו פנה הנאשם בשלב מאוחר מאד, כשנה לאחר האירוע, וניתן היה ללמוד מעדותו של עוה"ד שהנאשם התייחס לשיק המזויף רק כבדרך אגב ולמעשה לא עשה דבר כדי להגיש תלונה ולקדם כל חקירה נגד דוד.

10. סוף דבר, לא נתתי אמון בגרסת הנאשם, שעל פניה הייתה כבושה ללא כל הסבר מניח את הדעת,

כשהיא הייתה רצופה סתירות, תהיות, חוסר בהירות ונעדרת היגיון וסבירות.

התוצאה היא שלא עלה בידי הנאשם לעמוד בנטל הדרוש על מנת לסתור את "חזקת המודעות".

ויפים, לסיכום, קביעותיו של בית המשפט המחוזי בתל-אביב בע"פ(ת"א) 71742/07 - אהרון פכר נ' מדינת ישראל:

"הכוונה הפלילית הנדרשת בעבירת שימוש במסמך מזויף ובעבירת קבלת דבר במרמה הינה מודעות למעשה. היסוד הנפשי מתמצה בידיעה שהמסמך מזויף, גם עצימת עיניים במשמע. את ידיעתו של המערער בדבר היות השיק מזויף עובר להפקדתו ניתן להסיק מהראיות הנסיבתיות העולות מתוך מארג העובדות והאירועים שהוכחו ומדחיית גרסת המערער[...] וכפי שנאמר בע"פ 51002/03 מדינת ישראל נ. דני קליין ואח':
'נותר לברר קיומו של היסוד הנפשי בעבירה, המתמקד ב"ידיעה" של המשתמש במסמך כי הוא מזויף. צדק בית המשפט קמא כאשר בחן את קיומה של ידיעה זו על בסיס כלל הנסיבות שנפרשו בפניו. שהרי דבר הנתון ללבו של אדם פנימה, אין להוכיחו אלא על דרך התחקות אחר ראיות נסיבתיות, התנהגות ונתונים חיצוניים". (פורסם תק-מח 2008(3), 1251)

לאחר שדחיתי כבלתי אמינה את גרסת הנאשם, לא נותר אלא להסיק ממכלול "הראיות הנסיבתיות, ובהתאם למבחן ההיגיון, השכל הישר וניסיון החיים" כי הנאשם ידע בעת שקיבל את השיק, שמדובר בשיק מזויף וקיבל תמורתו במרמה.

11. לאור כל האמור לעיל אני מרשיעה את הנאשם בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום כדלקמן:

א. בעבירה של שימוש במסמך מזויף על פי סעיף 420 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין").

ב. בעבירה של קבלת דבר במרמה על פי סעיף 415 רישא לחוק העונשין.

ניתנה היום, כ"ב תמוז תשע"ד, 20 יולי 2014, במעמד הצדדים